

שירות בתי הסוהר

פעולות ביקורת

בבית המעצר המרכזי, ובעוד שלושה בתי סוהר שבהם מוחזקים עצורים, נבדקו תנאי המעצר והטיפול הסוציאלי בעצירים.

בית סוהר כפר יונה

מספטמבר 1978 עוסק שירות בתי הסוהר (להלן שב"ס) בשיפוץ בית סוהר כפר יונה. העבודה נעשת באמצעות מע"צ אך גם עלידי השירות בעצמו. בתקציב שב"ס לשנות הכספים 1979 ו-1980 הוקצבו 13.3 מיליון ל"י לשינוי יעודו של בית הסוהר, ולאחר שינה פעמים מספר את ייעודו המתוכנן, הוא מייעד אותו, לאחרונה, לאסירים קשים, לרבות מסיתים.

בבית הסוהר הוחזקו בעבר ועד תחילת תהליך השיפוץ עצורים עד גמר ההליכים המשפטיים נגדם. עם תחילת השיפוץ הועברו העצורים לבית הסוהר רמלה, ומאז חזל המתקן שבכפר יונה לשמש למטרתו ולפי תפוסתו. בשנתיים האחרונות שוהים בו כ-30 אסירים בלבד, העובדים בענפי שירותים שונים, בעיקר במטבח, בנקיון ובאחזקה. בו בזמן משרתים במיתקן כל אותה תקופה בין 61 ל-85 סוהרים, שעבדו בעת הביקורת, בתפקידים דלהלן: 57 בבטחון, 22 במינהל ועוד חמישה בפיקוד, בתעסוקה ובטיפול.

הביקורת הצביעה על החומרה שבעובדה שבשב"ס הקצה מספר ניכר של סוהרים לשרת במתקן, למרות שלא שימש כבית סוהר במלוא תפוסתו, והיו בו רק אסירים מעטים, שהובאו כדי לעבוד בשירותים השונים. יצוין גם, כי תקן כוח האדם של בית סוהר כפר יונה הועמד ב-1.1.1979 על 48 סוהרים, ב-1.3.1979 על 43 וב-1.7.1979 על 49. מאז ועד מועד סיום הביקורת הייתה המצבה גדולה בהרבה מהתקן. למרות כמה מועדי גמר מתוכננים, שבהם צריך היה המתקן לחזור ולשמש בית סוהר, עדיין לא ניתן בסוף ינואר 1981 לחזות מועד להפעלתו מחדש.

עצורים המוחזקים בבתי סוהר

שירות בתי הסוהר מחזיק במתקניו, בנוסף על אסירים שפוטים, אסירים שטרם נגזר דינם, אך בתי המשפט הוציאו נגדם פקודות מעצר עד לסיום ההליכים המשפטיים ומתן גזר הדין (להלן: עצורים). אנשים, הנעצרים על פי צווי בתי המשפט לימים ספורים, מוחזקים בבתי המעצר של המשטרה ולא במתקני שירות בתי הסוהר (להלן שב"ס), פרט למקרים הדורשים סדרי בטחון מיוחדים, שאינם עומדים לרשות המשטרה, ואז גם עצורים לימים ספורים מועברים למשמרת שב"ס.

במתקני שב"ס מוחזקים עד גמר ההליכים עצורים הן גברים, נשים, נוער, תושבי ישראל, תושבי השטחים, נאשמי עבירות פליליות או בטחוניות והן עצורים מינהליים על פי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945 ואף עצורים שאינם אזרחי ותושבי ישראל, ונתינים זרים שהוצא נגדם צו גירוש. להחזקתם של העצורים לקבוצותיהם קיימים ארבעה מתקנים, תוך הבטחת התנאים הדרושים על פי החוק. בדלהלן: בית מעצר ארצי ברמלה (להלן: בית המעצר) ובו מרבות העצורים; אגף לעצורים צעירים (גילאי 14 עד 21) בבית הסוהר לעצירים ונוער בתל-מונד (ראה דו"ח 26 של מבקר המדינה, עמ' 593); אגף בבית הסוהר דמון, המיועד לעצורים צעירים מבני המיעוטים; ונווה תרצה, לנשים.

בחודשים אוקטובר-נובמבר 1980 נבדקו מספר נושאים, הנוגעים להחזקת עצורים בשב"ס וביניהם — רישום עצורים, תנאי מאסר, הפרדת עצורים, טיפול רפואי, טיפול סוציאלי, פעולות חינוכיות וסדרי ניהול. כן נבדקו נושאי הבטחון; ניהול כספים; מזון, אפסנאות וקנטינה.

עד אמצע שנות השבעים הוחזקו עצורים-גברים שב"ס באגף אחד מתוך אגפי בית סוהר רמלה, שיוחד לצורך זה. התנאים באגף היו קשים, והצפיפות רבה עד כדי כך, שהיו תקופות, כאשר עשרות עצורים צריכים היו לישון מחוסר מקום על הרצפה (ראה בנושא זה דו"ח שנתי 23 של מבקר המדינה, עמ' 445 ו-447). באותה תקופה הוכשר בית הסוהר בכפר יונה כבית מעצר, והוא שימש למטרה זו עד ספטמבר 1978. בינתיים תוכנן ונבנה בית מעצר ארצי חדש של שב"ס בין חומות בית סוהר רמלה, אשר הופעל ב-1.9.78 וקלט את העצורים מכפר יונה.

תנאי מאסר

מספר העצורים והמצבה היומית הממוצעת במתקני שב"ס בשנת 1980, לפי נתונים שריכוזה הביקורת, היו כדלקמן:

ס"ה עצורים חדשים שהוכנסו			
ממאי עד אוקטובר 1980 (כחצי השנה)	משוער לכל 1980	מצבה יומית ממוצעת	המקום
815	1,630	260	בית המעצר
205	410	40	אגף בדמון
184	368	50	אגף בתל-מונד
49	98	15	נווה תרצה
1,253	2,506	365	ס"ה עצורים

בבית המעצר ברמלה מוחזקים העצורים באגפים כדלקמן: באגף המעבר, המיון וההפרדה 45 תאים והקליטה המירבית שלו 90 איש. באגף תאים זוגיים, ששטחם 2×1.8 מ' ובהם שירותים ומקלחת. בחלקו — 23 תאים — משמש להחזקת עצורים חדשים לתקופה של כשבוע לצורך השלמת איסוף המידע עליהם; ובחלקו — 22 תאים — מוחזקים עצורים טעוני הגנה. החלק האחרון משמש להפרדה, ובו עצור לכל תא. המאפיין אגף זה הוא העדר אמצעי רווחה; העצורים כלואים בתאים, פרט לטיול יומי בן שעתיים. המזון מחולק בתאים. אין באגף מכשיר טלוויזיה כנהוג באגפים אחרים.

אגף שני מורכב מ-17 תאים — תא לשישה אנשים — ושלושה תאים זוגיים; כושר קליטתו 108 עצורים. בכל התאים שירותים ומקלחות. אגף זה פתוח מהקודם; עצורים יוצאים מתאים, בנוסף לטיול יומי, לארוחות בחדר האוכל של האגף; כן מאפשרת ההנהלה צפייה בתכניות טלוויזיה במועדון.

אגף שלישי הוא הנוח ביותר ונועד לעצורים ששהייתם בבית המעצר ארוכה והם בעלי התנהגות טובה. מצויים בו 14 תאים — בכל תא שש מיטות, ס"ה 84 מיטות. התאים באגף פתוחים במשך היום, ולעצורים חופש תנועה. גם כאן מאפשרת ההנהלה צפייה בתכניות הטלוויזיה — עד סיום המישדרים — וביקור קרובים ללא רשת מפרידה.

זכויות וחובות העצורים נקבעו בפקודת בתי הסוהר ובתקנות שהותקנו על פיה. בעיקרן הן דומות לזכויות וחובות האסירים השפוטים — להוציא שני עניינים חשובים: עצור רשאי ללבוש את בגדיו הפרטיים — ופטור מללבוש בגדי אסירים — ואינו חייב לעבוד, אלא אם רצונו בכך. כן זכאים עצורים לביקור קרובים אחת לשבוע, בעוד שאסירים שפוטים רשאים לקבלת ביקור אחת לשבועיים.

עצורים לא הועסקו בעבודות כל שהן ברמלה, בתל מונד ובדמון. גם עצורים, שהביעו רצון לעבוד, לא ניתן היה להעסיקם מחוסר מקומות עבודה ותקציב לתשלום שכר עבודה. בסוף 1980 השלים שב"ס בנייתם וצידודם של שני בתי מלאכה בבית המעצר ברמלה; לקראת אפריל 1981 מתוכנן להעסיק בהם כמה עשרות עצורים. הדבר חשוב במיוחד לעצורים, השוהים חודשים רבים בבתי המעצר עד גמר ההליכים.

בית המעצר ברמלה הוא המוסד החדש והמשוכלל ביותר של שב"ס. בשל המתקנים שבו — סורגים בלתי ניתנים לניסור, פיקוח טלוויזיוני, חשתית למערכת פיקוח אלקטרונית על פתיחת דלתות

התאים ושאר אמצעי בקרה — הוא גם הבטוח ביותר של השירות. כגמר הבנייה יהיו בו מעל 400 מקומות קליטה. רק שלושה משבעת אגפיו מנצל שב"ס להחזקת עצורים; יתר האגפים מנוצלים לשימושים אחרים של השירות — כולל החזקת אסירים מסוכנים, הפרדת אסירים שפוטים; כן משוכנת בו תחנת המיון והאבחון הארצית, שהועברה ממעשיהו והמיינת אסירים חדשים לבתי הסוהר השונים (ראה ד"ר' שנת 29 של מבקר המדינה, עמ' 514).

— אף על פי שמבנה בית המעצר חדש ומודרני, נתגלו בו כמה ליקויים הדורשים תיקון. בחלק מפרוודורי האגפים קיימים שיפועים הפוכים לפתחי הניקיון, ובעת שטיפה מתהוות שלוליות או מים חודרים לתאים במקום לורום לביוב; בין היתר מוצף באופן זה מחסן קנטינת האסירים. מחסן הציוד המשקי, הנמצא בקומת קרקע, נפגע מדליפות צנרת ביוב בית המעצר. העוברת לאורך תקרתו. כפי שנתגלה בסיורים באגפים, החלידו, עקב רטיבות מתמדת, בסיסיות של עשרות רבות של משקופי ברזל הבנויים בתאים. אם שב"ס לא יקציב אמצעים לצביעת המשקופים כדרוש, הם עלולים להישחת כליל תוך תקופה קצרה.

בנוה תרצה מוחזקות העצורות באותם אגפים כמו השפוטות, ולעתים אף באותו תא מוחזקות יחד שפוטות ועצורות. עקב כך אין מאפשרים לעצורות ללבוש בגדים פרטיים — כפי שהן רשאיות — ומחייבים אותן לעבוד.

— באותו מקום אף אין הפרדה בין קטינות לבוגרות, וזאת בניגוד למה שנקבע בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א—1971, כי קטין יוחזק בבית מעצר נפרד או באגף מופרד לחלוטין ללא גישה בינו לבין האגפים האחרים של בית הסוהר ואף ללא אפשרות ראייה. החזקת הקטינות בצוותא עם עברייניות בוגרות חושפת אותן ללחצים והשפעות מזיקות.

העצורים הצעירים בתל מונד ובדמון מוחזקים באגפים נפרדים. בתל מונד האגף נוח, מסודר ואין בו צפיפות. בכך חלה התקדמות לעומת התנאים הקשים, ששררו בעת בדיקה קודמת, שערך משרד מבקר המדינה שם ב־1975. בדמון מוחזקים עצורים בשישה תאים בתנאים קשים — גם תנאי האסירים המוחזקים באותו בית סוהר קשים, מאחר שמבחינת תנאי הדירור ויתר התנאים הפיסיים זה אחד המוסדות הפחות מאורגנים של שב"ס. באופן זמני, למשך המחצית השנייה של שנת 1980, קיבל שב"ס במקום אגף העצורים של דמון אגף בבית המעצר של המשטרה בקישון, ולשם הובאו העצורים. התנאים שם גוחים, אך האגף עומד להיות מוחזר למשטרה בשנת 1981, ועצורי דמון יוחזרו אפוא למקום, שבו הוחזקו בראשונה.

מזון

המזון לעצורים נרכש ממשרד הבטחון, לפי אחת מלוחות המזון של צה"ל, כמו שנוהג שב"ס לגבי בתי הסוהר לאסירים רגילים. בביקורים, שערכה הביקורת באגפי העצורים ובבית המעצר, ניתן היה לקבוע, כי אין טענות נגד טיב המזון והכמות. המטבח בבית המעצר משוכן בתנאי צפיפות בחדרים שנועדו לשמש תאי אסירים והותאמו זמנית לצורכי מטבח עד להשלמת בנייתו של המטבח הקבוע, מרווח ומשוכלל, אשר, לפי תשובת שב"ס על ממצאי הביקורת, צפויה בקרוב. המטבח הארעי נפגע מהצפות ביוב, מאחר שהצנרת במקום לא תוכננה לקליטת כמויות מים גדולות, כפי שצורך מטבח, המבשל לכ־450 עצורים ואסירים שבמתקן.

כמו בכל יחידות שב"ס המחזיקות מטבחים, הפיקוח על מצרכי המזון מנוהל על גבי "כרטיס מלאי מזון", בו נרשמת קבלתו של המנות הקשות (מדי שבועיים) והניפוק היומי של כמויות המזון לבישול. כרטיס זה מיועד לתת תמונה יומית מדויקת על יתרות מלאי המזון.

— בבדיקה, שערכה הביקורת לגבי ניהול כרטיסי מלאי המזון ב־1980, הועלו מספר טעויות בחישוב היתרות. בנוסף לכך מתברר, כי חודש אוגוסט שבאותה שנה היה האחרון, שבו נוהל רישום רצוף ומסודר. הרישומים לגבי ספטמבר ואוקטובר לא הוצגו לביקורת. לדברי האחראים במקום, היה הטבח האחראי באותה תקופה בחופשה ארוכה, ולא נוהל רישום בהעדרו. חסרונם של שני חודשי רישום מנעה בדיקת יתרות לנובמבר 1980, מועד הביקורת. לדעת הביקורת יש צורך ברישומים מסודרים כדי להבטיח הפעלת פיקוח על מלאי מצרכי מזון.

בטחון והפרדה

1. בבית המעצר ברמלה, כל עצור במהלך קליטתו עובר ראיון אצל קצין המודיעין, ונפתח לו כרטיס. הכרטיס המודיעיני מתעדכנת מדי פעם בפעם על פי מידע המגיע מחוץ לבית המעצר

או עקב אירועים בבית המעצר עצמו. על פי הוראות, נערכות מדי פעם פעולות בטחוניות — חלקן שגרתיות וחלקן כתגובה על מידע מודיעיני או בעקבות חשדות של הצוות הפיקודי והבטחוני באגפים השונים, כגון ביקורת סורגים, חיפושים אחר חפצים שהחזקתם אסורה, במיוחד סמים וכדומה. פעולות אלה נעשות על פי מוכרים המועברים למפקדי האגפים לביצוע או לעתים נעשות אף פעולות מיוחדות בשיתוף תגבורות מיוחדות אחרות של שב"ס.

— הואיל וההוראות לפעולות ניתנו רק על גבי מזכרים, לא היתה בידי קצין הבטחון והמודיעין אפשרות לרכוז את כל המידע הנדרש, והיינו הרישומים בנוגע לכל שלבי הפעילות שלמעשה וזאת לשם מעקב ופיקוח על הפעולות שהיה צורך בביצוען. בהעדר ריכוז כזה אירעו עיכובים בדיווח. כך למשל צוין בישיבה שנערכה ביום 4.5.80 כי "... בחודש אפריל לא התקבלו דו"חות מפקדי האגף והמחלקה על חיפושים ובדיקת סורגים ...". בעקבות הביקורת הודיע שב"ס, כי הונהג טופס דיווח כנדרש, העונה על אפשרות של בידוק נאות בכל עת.

2. על פי התקנות, רשאי מנהל בית סוהר לבודד אסיר לשם הגנה עליו או על אסירים אחרים מפניו לתקופה שלא תעלה על 48 שעות ולהאריך את התקופה באישורו של הנציב. בהנהלת שב"ס פועלת "ועדת הפרדה", שהוסמכה על ידי הנציב לדון בבקשות של בתי הסוהר להפרדת אסירים ולאשר הפרדתם כטעונית הגנה או עקב סיבות בטחון ומשמעת לתקופה של שלושה חדשים שניתן להאריכה בפנייה מחודשת לוועדה זו.

— מבדיקת הרישומים, המתייחסים להחזקת עצורים בהפרדה, עולה, כי אירעו מספר מקרים, שעצורים המשיכו להיות בהפרדה בעיקר כטעונית הגנה שבוע עד שבועיים, בלי שפנה בית המעצר לוועדה לקבלת אישור על המשך שהייתם של העצורים בתנאים אלו. רוב הבקשות להארכת ההפרדה הועברו להנהלת שב"ס רק במועד הדיווח החודשי של קצין הבטחון והמודיעין על העצורים שבהפרדה, למרות שלגבי חלק מהם נסתיים תוקף האישור במשך החודש, שאליו התייחס הדו"ח. מכאן שעצורים הוחזקו בהפרדה תקופות ניכרות ללא אישור תקף כנדרש בחוק. גם המבקר הפנימי של שב"ס התייחס לנושא ההפרדה בבדיקה, שערך לאחרונה בבית המעצר.

טיפול רפואי

טיפול רפואי שוטף בעצורים מוגש בבית המעצר על ידי חובש אחראי ו-4 חובשים נוספים. רופא כללי מבקר שלוש פעמים בשבוע ורופא שיניים פעמיים בשבוע. הזמנת רופאים מקצועיים נעשית לפי צורך על פי הפניית הרופא הכללי. במקום חדר חולים ובו שמונה מיטות וכן שני חדרים המיועדים לבידוד. החובש התורן עורך מדי יום שלושה סיורים שגרתיים בכל אגפי בית המעצר ונותן טיפולים לפי הוראות הרופא.

בבית סוהר לצעירים בתל מונד ובבית סוהר נווה תרצה מקבלים העצורים טיפול רפואי במסגרת הטיפולים הרגילים שבבתי סוהר אלה.

באגף העצורים. הצמוד לבית סוהר דמון, שהועתק זמנית לבית המעצר המשטרי המרחבי קישון, מועסקים 3 חובשים, שאחד מהם הוא חובש של משטרת ישראל. חובשים אלה מטפלים בכל העצורים, כולל אלה שהם בהחזקת המשטרה. אחת לשבוע מגיע למקום רופא כללי וטיפולים אחרים ניתנים לפי הצורך.

כל עצור עובר עם כניסתו למעצר בדיקת קליטה רפואית. נפתח לו תיק רפואי ובו נרשמים הפרטים הדרושים וכן מחלות מהן הוא סובל. על פי הנהלים, על הרופא לראות כל עצור חדש תוך 48 שעות מהגיעו למעצר. מבדיקת תיקים רפואיים בבית המעצר עלה, כי לא תמיד מקיימים. הוראה זו; במקרים רבים נמשך התהליך כשבוע. במקרה אחד אף עברו 17 יום עד הבדיקה.

גם בדמון המצב המקובל הוא, שעצורים נבדקים תוך שבוע מקבלתם. מצב זה יש בו משום סיכון במקרה שעצור סובל ממחלה מסוכנת או אף נגוע במחלה מידבקת.

— עקב מגבלות כוח אדם, אם אחד מחובשי אגף העצורים של דמון נמצא בחופשה או נעדר מסיבה אחרת, מבוטלת משמרת הלילה. במקרים כאלה אם נזקקים לטיפול דחוף או לאשפוז, הנהוג הוא שמומנים ניידת סוהר של מרחב חיפה, שצריכה לנסוע מרחק רב כדי להעביר את הנזקק לאשפוז. בשעות הלילה גם אין ביחידה רכב למקרה חירום.

המרכז לבריאות הנפש של שב"ס על יד בית סוהר רמלה אמנם מטפל בסוגים מסוימים של מופרעות, אך הוא אינו ערוך לתת טיפול שוטף לנזקקים, שלדעת הרופא הפסיכיאטרית של

שב"ס אינם נזקקים לאשפוז בבית חולים אך זקוקים לטיפול ולהשגחה שוטפים, כגון נרקומנים וזאת כדי למנוע מהם פגיעה בעצמם ובאחרים. במיוחד קשה המצב עם נשים עצורות מופרעות, שלשם טיפול בהן אין מחלקה מיוחדת בשב"ס. אירע מקרה, שעצורה בנווה תרצה, הייתה שרויה במצב נפשי קשה ועקב כך נידרדר מצבה הפיסי ונשקפה סכנה לחייה. בבית המעצר המשטרתי בקישון הוחזקה עד גמר ההליכים עצורה, שלפי הקריטריונים צריכה היתה להיות מוחזקת בנווה תרצה, אך מאחר שהייתה בטיפול גמילה ונוסף לכך בהריון, לא היו עבורה תנאים מתאימים בנווה תרצה ועדיף היה להחזיקה בבית המעצר של המשטרה.

טיפול סוציאלי

אנשים, המגיעים למעצר, במיוחד אם זה מעצרם הראשון, נמצאים מטבע הדברים במתח נפשי — במצב חרדה ודכאון. ניתוק הקשר עם המשפחה והסביבה הטבעית, ובעיקר אי-הודאות לגבי תוצאות ההליכים המשפטיים, מולידים אי-שקט ואפילו תופעות פסיכוטיות. בנקודה זו של מעבר מחיים נורמליים לחיי בית סוהר חשובה ביותר התערבותו הנכונה של איש מקצוע מיומן.

בעת הבדיקה הייתה מצבת העובדים הסוציאליים שטיפלו בעצורים מאוישת לפי התקן. באגפי בית המעצר הועסקו שישה עובדים — שניים לכל אגף, ובנוסף להם היתה רכות ומדריכה. יוצא איפוא שטיפולו של כל עובד סוציאלי (להלן עו"ס) היו מ-35 עד 45 עצורים. העו"סים של בית המעצר הועסקו גם בתחנת המיון והאבחון של שב"ס, הממיינת את השפוטים לבתי הסוהר השונים; עבודת המיון העסיקה את העו"סים יום עד יומיים בשבוע, הכל לפי העומס, וזאת כמובן על חשבון הזמן שיכלו להקדיש לטיפול בעצורים.

התחלופה של העו"סים בבית המעצר הייתה רבה ביותר, והדבר נתן אותותיו ברמת עבודתם. מבין השישה, שעבדו עם עצורי בית המעצר, שלושה היו חדשים לגמרי והתקבלו לעבודה כחודש לפני הביקורת; שלושת האחרים, שהוותק שלהם בשירות משמונה חודשים עד כשנתיים, החלו לעבוד עם עצורים רק לאחרונה. מאחר שהם הגיעו למקום העבודה שבבית המעצר ממעשיהו, עם העברת תחנת המיון משם. גם המדריכה הרכוז חדשה בשב"ס והחלה עבודתה רק כשבעה חודשים לפני הבדיקה.

ערב פתיחת בית המעצר קוימה ישיבה על ידי האחראים על השירות הטיפולי בשב"ס, ביניהם ראש מחלקת טיפול ושיקום, מנהל המרכז לבריאות הנפש של השירות, ראש ענף עבודה סוציאלית, מנהל בית המעצר ואחרים, כדי לסכם סדרי טיפול בעצורים. נקבע שהטיפול יהיה מסוג הטיפולים לטווח קצר, התערבות בשעת משבר ולמטרות מוגדרות ומידיות. כן יהיה טיפול קבוצתי, בנוסף לטיפול הפרטני, וזאת כדי להרגיל את העצור לחיי המאסר הצפויים לו. יצוין כי רוב העצורים שוהים במעצר שלושה עד שישה חודשים, וכשליש מהם אף שישה חודשים ומעלה עד שנה.

— המעצר, בגלל אופיו הארעי, מאפשר טיפול לטווח קצר בלבד. על כן קבעו ראשי המערכת הטיפולית של שב"ס, שטיפול בעצורים יש לשים את הדגש על דינמיקה קבוצתית. מהבדיקה עולה, כי סוג זה של טיפול לא ניתן בבית המעצר; בתיקים הסוציאליים של העצורים לא היו רישומים על כך. לא ננקטה אפוא לגבי העצורים שיטה טיפולית של שב"ס היו הצלחות עמה, כאשר הפעיל אותה לגבי אסירים בבתי סוהר רגילים.

הבדיקה העלתה, כי הטיפול בעצורים לא היה ביזמת העו"ס אלא בעקבות פנייתו של עצור. הטכניקה בדרך כלל הייתה, שכאשר עו"ס נכנס לאגף, מודיעים ברמקול, שמי שמעוניין יכול להירשם ולגשת אליו; במקרים אחרים עבר עו"ס בין העצורים בזמן הטיפול היומי, ומי שהיה מעוניין פנה אליו.

— באופן כזה הטיפול הסוציאלי אינו יסודי ואין לראות בו פרי תכנון ושיטתיות. טיפול אקראי כזה ממילא גם אינו ממלא את העקרונות שנקבעו על ידי ראשי השירות הסוציאלי בשב"ס. לצורך זה הוכן שאלון למילוי פרטים סוציאליים. כמעט שלא נעשה שימוש בשאלון.

עיון בתיקים הסוציאליים העלה:

— העו"ס בדמון מטפל בעצורים אחת לשבוע. מהרישומים יוצא, כי טיפל בשישה עד עשרה עצורים בחודש; וזאת, אף על פי שמספר העצורים החדשים תוך אותו זמן מגיע ל-35. בבית המעצר ברמלה היו תיקים סוציאליים רק לכדי מחצית העצורים, ששהו שם בעת הבדיקה; בבדיקה לגבי 57 עצורים, שנבדקו במר 1980, שמו מארבעה חודשים ומעלה בבית המעצר, נתברר, כי רק ל-28 מהם

נפתחו תיקים סוציאליים. ב־16 מהתיקים שנפתחו וניתן אפוא להניח, שבאותם עצורים היה טיפול, אין רישום על טיפול כל שהוא. בחלק מהתיקים יש רק רישום ראשוני ללא ציון כל טיפול. כך למשל ציון לגבי אחד כי "התרשמתי כי הוא בעל קווים פסיכוסטיים..." ותו לא. לגבי אחר ציון, כי גבדק על ידי הפסיכיאטרית ונקבע שהוא שרוי במצב קשה של חרדה, ללא ציון כל טיפול. לגבי שלישי היו מסמכים על כך, כי סבל מ־18.3.80 מהפרעות נפשיות, ושוב ללא ציון של טיפול נוסף.

כדי שיהיה מידע מלא ומעודכן על העצורים תוכננה על ידי שב"ס כרטסת למעקב אישי.

— עד מועד סיום הביקורת לא נוהלה בבתי הסוהר, שבהם הוחזקו עצורים, כרטסת אודותיהם. ממילא לא נערך דיווח מסכם תקופתי, אשר יאפשר בחינה מתמדת של מצב העצור והתנהגותו לשם שיבוצו המתאים ותכנון ובצוע הפעילות הטיפולית ההולמת.

מן הנתונים שבידי קצינת המיון הראשית עולה, כי כמחצית מן העצורים ששהו בשב"ס נדונים בתום ההליכים למאסר ומופנים לתחנת המיון והאבחון. לפיכך יש חשיבות רבה להכנת דו"חות תקופתיים, שעל פיהם ניתן לערוך דו"ח מסכם בדבר הרקע הסוציאלי של עצור שנשפט, ככלי עזר להפנייתו לבית הסוהר המתאים בשים לב גם לסוג העבירה ומשך המאסר.

— אף כי תחנת המיון ממוקמת באותו מקום, שבו מצוי בית המעצר, והעובדים הטיפולים הם אותם עובדים, הרי לגבי רובם של האסירים שנשפטו, לאחר ששהו תקופות ממושכות במעצר, לא היו די נתונים כדי להפנותם בהקדם לבית סוהר מתאים; תהליך האבחון נעשה לגביהם רק בתחנת המיון — לאחר השפיטה. במצב זה שוהים אסירים, שכמחציתם שהו במעצר ממושך ואמורים היו לקבל אז טיפול סוציאלי, כחודשיים בממוצע בתחנת המיון מחמת הצורך לערוך לגביהם הסתכלות ואבחון מחדש, שכן הדבר כמעט שלא נעשה בעת שהותם במעצר. הטיפול הסוציאלי הניתן בבית המעצר מהראוי שיהיה יותר תכליתי לפחות לגבי אותם עצורים, שקיימת סבירות גבוהה כי יישפטו למאסר, ויהיה מלווה הכנת חומר יסודי, אשר יקל לאחר מכן את עבודת תחנת המיון ויקצר שם את תהליך ההפנייה לבית סוהר מתאים.